

Duchcov

Kraj: Ústecký

Správní obvod: Teplice

Nadmořská výška: 201 m n. m.

Počet obyvatel: 8 553

Adresa URL: www.duchcov.cz

Okres: Teplice

GPS souřadnice: 50.603765N, 13.746208E

První pís. zmínka: 1100 (924 let)

PSČ: 419 01

Historie obce Duchcov

V dobách pravěku byl dnešní Duchcov osídlen různými kmeny - dochovaly se po nich prsteny a náramky. Obec samotná vznikla nejspíše ve 11. století, kdy je o ní první písemná zmínka. Město mělo mnoho jmen: ves Hrabišín pochází z 13. století, Tokczau (1352), Dokczaw a roku 1663 Duchcov.

V době třicetileté války (1618-1648) bylo město zničeno, ale zároveň se stalo sídlem rodu Valdštejnů, kteří zde podnikli další stavební činnost. V 18. století na valdštejnském zámku působil i Giacomo Casanova.

Na počátku 19. stol. měl Duchcov cca 150 obytných domů s cca 800 obyvateli. První snaha o zahájení těžby hnědého uhlí je datována k roku 1761. Roku 1763 v Duchcově vzniká manufaktury na výrobu punčoch. Tento rok také vzniká první obecní důl - Sv. Trojice. S rozvojem železnice v 19. století dochází k zvýšení významu Duchcova jako dopravní křižovatky, zahájena je také povrchová těžba uhlí. Ta s postupem techniky v minulém století narostla do takových rozměrů, že ohrozila samotnou existenci města (v okolí Duchcova zanikly v důsledku těžby desítky obcí).

Roku 1849 vzniká duchcovský cukrovar a první sklárna v severozápadních Čechách.

V 80. letech 20. století byla vážně zvažována možnost likvidace Duchcova a využití zásob hnědého uhlí, které jsou údajně ukryty pod městem. Došlo už k zbourání několika významných památek - v roce 1959 zejména barokní špitál v zámeckém parku (do dnešních dní se z něj zachovala pouze klenutá freska Václava Vavřince Reinera, která byla přenesena do kopule pavilonu v zámeckém parku). Paradoxně hlavním argumentem proti zboření města, který nakonec porazil zájmy těžářů, nebyl zámek nebo významné sakrální stavby, ale existence tzv. duchcovského viaduktu. Z hlediska architektury jde o zcela průměrnou stavbu, vážala se však k němu pro komunistický režim významná událost. U duchcovského viaduktu došlo v období velké hospodářské krize v 30. letech 20. století ke střetu stávkujících dělníků s četnictvem. Na základě této události se ujalo klišé „Masaryk střílel do dělníků“.

Viadukt byl vyhlášen národní kulturní památkou, ale tento status jí byl odebrán nařízením vlády ze 16. srpna 1995. Na tomto místě se každoročně v den výročí střetu konaly komunistickou stranou organizované slavnosti.

V roce 2009 probíhala v okolí rekultivace vytěžených ploch.

V ulici Mostecká se nachází Český dům, jenž nese pamětní desku Tomáše G. Masaryka. V restauraci U Fričů bývala první česká škola na severu Čech. V letech 1853 - 1960 byl Duchcov okresním městem. Sestřelení amerických letců nad dolem Alexander v Hrdlovce 24. srpna 1944, ráno v 7:30 odstartovala z britského letiště Knettishall formace šestatřiceti letounů 388. bombardovací skupiny 8. letecké armády USA. Ve 12:45 se formace blížila k chemickým závodům v Záluží. Letoun B-17G, zvaný „Výtržnická

kráska", krátce před cílem zasáhla protiletadlová baterie, umístěna západně od velkostatku Nový Dvůr nad obcí Libkovice. Pouze čtyřem členům posádky se podařilo vyskočit, přistáli na okraji lesa mezi Osekem a Hrdlovkou. Letoun dopadl do areálu dolu Alexandr a po chvíli vybuchl. V troskách zahynulo pět členů posádky, včetně velitele Charlese W. Edwardse. Na zemi pak zahynul velitel protiletadlové baterie oberleutnant Koch a deset civilistů ze závodní protiletecké obrany, mezi nimiž byli i dva mladí nasazení Češi. Ostatky pilotů posbírali ruští zajatci a pohřbili je u ohradní zdi. Na tomtéž místě byl v létě 1945 vybudován památník ozdobený originální vrtulí ze sestřeleného letadla. V listopadu 1947 došlo k exhumaci amerických pilotů, ale pomník zde zůstal do roku 1952. Pokyn pro zrušení pomníku přišel z vyšších míst. Vrtule i i pamětní deska byly zničeny, zachoval se pouze korpus pomníku. Pomník však byl 8. května 1990 obnoven. Pomník byl osazen novou vrtulí z Turboletu L - 410, jenž město dostalo darem z letecké opravy ve Kbelích. Důl Alexander byl později zlikvidován a to z důvodů povrchové důlní činnosti. Pomník byl tedy přenesen na duchcovský hřbitov, kde byl v srpnu 1996 znovuodhalen. Každý rok se zde koná pietní shromáždění.

Pomník byl roku 1945 opatřen nápisem: „Na věčnou paměť hrdinných amerických letců, kteří dne 24. 8. 1944 položili své životy za osvobození Evropy“.

V roce 2009 se při pietní akci konané k 65. výročí zúčastnili: představitelé města Duchcova, zástupci Československé obce legionářské, zástupci Českého svazu bojovníků za svobodu, zástupci Severočeského leteckého archivu Teplice i občané.

